

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 22.5.2018г.
COM(2018) 267 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

Нова европейска програма за култура

{SWD(2018) 167 final}

1. Въведение

По повод 60-ата годишнина от Римските договори ръководителите на 27 държави от ЕС и на европейските институции заявиха своята амбиция за *Съюз, в който гражданите да имат нови възможности за културно и социално развитие и икономически растеж. [...] Съюз, който съхранява нашето културно наследство и насърчава културното многообразие*¹. Този ангажимент бе потвърден по време на срещата на лидерите в Гьотеборг през ноември 2017 г. и на заседанието на европейския съвет през декември 2017 г.², на което също така бе подчертано, че Европейската година на културното наследство 2018³ е важна възможност да се повиши осведомеността за социалното и икономическото значение на културата и културното наследство.

В своето съобщение, озаглавено „Укрепване на европейската идентичност чрез образование и култура“⁴ Комисията заяви, че *е в интерес на всички държави членки е да се използва напълно потенциалът на образованието и културата като движеща сила за създаването на работни места, икономически растеж, социална справедливост и активно гражданско участие, както и като начин да изживеем европейската си идентичност в цялото ѝ многообразие.*

Богатото културно наследство на Европа и динамичните сектори на културата и творчеството в Европа укрепват европейската идентичност и създават чувство за принадлежност. Културата насърчава активното гражданско участие, общите ценности, приобщаването и межкултурния диалог в Европа и по цял свят. Тя обединява хората, включително наскоро пристигналите бежанци и други мигранти, и ни помага да се чувстваме част от дадена общност. Културата и творческите индустрии могат също така да подобряват живота на хората, да преобразуват общностите, да създават работни места и растеж и да влияят благотворно на други икономически сектори.

Новата европейска програма за култура (Новата програма) отговаря на призива на европейските лидери за повече действия за изграждането на сплотени общества и на *визия за привлекателен Европейски съюз*⁵ с помощта на културата и образованието. Тя има за цел да използва пълния потенциал на културата в помощ на изграждането на по-приобщаващ и по-справедлив Съюз, в който се насърчават иновациите, творчеството и устойчивите работни места и растеж.

2. Предиизвикателствата и амбициите

След като излезе от тежка финансова криза, Европа е изправена пред все по-големи социални неравенства, разнородно население, популизъм, радикализация и терористични заплахи. Новите технологии и цифровите комуникации преобразяват обществата, променят начина на живот и моделите на потребление и засилват връзките в рамките на икономическите вериги за създаване на стойност. В тази променяща се среда ролята на културата е по-важна от всякога. Според проучване на Евробарометър от 2017 г. 53 % от респондентите считат, че държавите членки са близки по отношение на общите ценности, докато 40 % смятат, че не са близки. Културата може да помогне за преодоляване на това разделение, тъй като тя заема челно място в списъка на факторите, които най-лесно могат да създадат усещане за общност⁶. Данните на

¹ [Римска декларация, март 2017 г.](#)

² [Заключения на Европейския съвет, декември 2017 г.](#)

³ https://europa.eu/cultural-heritage/european-year-cultural-heritage_bg

⁴ [СОМ\(2017\) 673](#)

⁵ [Декларация от Братислава, септември 2016 г.](#)

⁶ [Евробарометър 87 от пролетта на 2017 г.](#)

Евростат обаче сочат, че повече от една трета от европейците не участват в никакви културни дейности⁷. Следователно е налице явна възможност да се повиши културното участие и да се обединят европейците около това, което ни събира, вместо около онова, което ни разделя. При все това разпокъсаността на пазара, недостатъчният достъп до финансиране и несигурните договорни условия продължават да възпрепятстват културния и творческия сектор и да влияят отрицателно върху доходите на специалистите от тези сектори.

Новата програма, подкрепена с подходящо финансиране, ще оптимизира взаимодействието между културата и образованието и ще укрепи връзките между културата и другите области на политиката. Освен това тя ще позволи на секторите на културата и творчеството да преодолеят предизвикателствата и да се възползват от възможностите на прехода към цифрови технологии.

3. Правно основание и първи стъпки

Правното основание за действия в областта на културата на равнище ЕС е член 3 от Договора за Европейския съюз и член 167 от Договора за функционирането на Европейския съюз⁸. Държавите членки имат изключителна компетентност по въпросите на културната политика, а ролята на Съюза е да насърчава сътрудничеството и да подкрепя и допълва действията на държавите членки. Сътрудничеството в областта на политиката на ЕС беше сериозно подкрепено в съобщението на Комисията от 2007 г., одобрено от Съвета⁹, относно „Европейска програма за култура в глобализацията се свят“¹⁰. Европейският парламент също подкрепи тази програма чрез политически резолюции и пилотни проекти.

Впечатляващ брой действия¹¹ са предприети от държавите членки оттогава насам, вдъхновени от сътрудничеството на равнище ЕС чрез последователни работни планове на Съвета в областта на културата, чрез проекти, финансирани по програми на ЕС и чрез макрорегионални стратегии¹².

Сега Европейският съвет постави задача на ЕС да направи повече в тази област и да *проучи допълнителни възможни мерки във връзка с правните и финансовите рамкови условия за развитието на културните и творческите индустрии и мобилността на специалистите от сектора на културата*².

4. Стратегически цели и действия

Новата програма има три стратегически цели със социални, икономически и външни измерения.

---

⁷ [Евростат, ноември 2017 г.](#)

⁸ Членове 173 и 208 също са от значение за творческите индустрии и сътрудничеството за развитие

⁹ [2007/C 287/01](#)

¹⁰ [COM\(2007\) 242](#)

¹¹ SWD/2018/167, работният документ на службите на Комисията, придружаващ посоченото съобщение, съдържа преглед на действията по програмата за 2007 г., подробности за действията, предложени в Новата програма, както и други съответни действия, текущи или планирани, и подробности за консултациите, статистиката и проучванията, послужили за разработването на програмата.

¹² http://ec.europa.eu/regional_policy/bg/policy/cooperation/

4.1 Социално измерение — оползотворяване на потенциала на културата и културното многообразие за целите на социалното сближаване и благосъстоянието

- Насърчаване на културните способности¹³ на всички европейци чрез предоставянето на широк спектър от културни дейности и осигуряване на възможности за активно участие
- Насърчаване на мобилността на специалистите от секторите на културата и творчеството и премахване на пречките пред тази мобилност
- Защита и популяризиране на културното наследство на Европа като общ ресурс, за да се повиши осведомеността за нашата обща история и ценности и да се подсили чувството за обща европейска идентичност

Участието в културни дейности обединява хората. Културата е чудесно средство за общуване отвъд езиковите ограничения, за предоставяне на повече възможности на хората и за улесняване на социалното сближаване, включително сред бежанците, другите мигранти и приемните общности. В рамките на Европейската програма от 2007 г. създателите на политики и специалистите се споразумяха за начини за използване на въвличащото изкуство с цел насърчаване на разбирателството, оправомощаване на хората и повишаване на увереността в собствените сили¹⁴.

Културата е преобразяваща сила за общностно обновление. Успешната 30-годишна история на европейските столици на културата е пример за това, както и проектите за инфраструктура в областта на културата, финансирани от европейските структурни и инвестиционни фондове. Европейската година поставя акцент върху универсалния принос на културното наследство за европейските общества и икономики. Налице е нов, адаптивен подход към оформянето на нашата застроена среда и културата е в неговата основа¹⁵.

Участието в културни дейности също така подобрява здравето и благосъстоянието. 71 % от анкетираните неотдавна европейци са на мнение, че „живеенето близо до места, свързани с европейското културно наследство, може да подобри качеството на живот“¹⁶. А според научни изследвания¹⁷ достъпът до култура е вторият най-важен фактор за психическото благосъстояние, предхождан единствено от отсъствието на болести.

Все още обаче съществуват социални и финансови пречки пред участието в културни дейности, въпреки усилията на културните организации да се приспособят към променящите се модели на културно потребление и състав на населението. Затова се предлага нов подход, чийто ръководен принцип са културните способности. Това означава предоставянето на широка гама от качествени културни дейности, насърчаване на възможностите за всички да участват в тях и да творят, както и

---

¹³ Подходът на способностите и талантите („capability approach“) е разработен от Амартия Сен. Неговото приложение в областта на културата е по-ново.

¹⁴ [Отворен метод на координация \(ОМК\) и Гласове на културата, 2014, 2016 и 2017 г.](#)

¹⁵ В съответствие с [Декларацията от Давос от 2018 г. за култура на висококачествено застроената среда \(Baukultur\) за Европа](#)

¹⁶ [Специален Евробарометър 2017](#)

¹⁷ [Sacco et al., 2011 г., Взаимодействие между културата, здравето и психологическото благодеяние.](#) В рамките на ОМК за периода 2017 — 2018 г. относно културата за социално приобщаване също се събират данни относно здравето и благосъстоянието.

укрепване на връзките между културата и образованието, социалните въпроси, политиката за градско развитие, научните изследвания и иновациите¹⁸.

За увеличаване на участието е необходима по-голяма циркулация на европейски произведения на изкуството и специалисти от секторите на културата и творчеството в Европа. Въз основа на надеждни данни¹⁹ ЕС ще продължи да подкрепя политиките и финансирането, но държавите членки ще трябва да направят повече за премахване на административните пречки, като например двойното данъчно облагане на творци и специалисти от областта на изкуствата.

Комисията ще:

- Подпомага проучването на пресечните точки от областта на културата с цел да се оцени въздействието в различни области, включително здравеопазването и благосъстоянието (2018 г.)
- Разработи конкретни действия за социално приобщаване чрез културата, посредством програмите „Творческа Европа“ и „Еразъм +“²⁰, и ще обсъди критерии за стимулиране на равенството между половете в управлението на проекти по „Творческа Европа“ (2019 г.)
- Стартира проект на тема „Пространства и градове на културата и творчеството“ в рамките на „Творческа Европа“ с цел насърчаване на културното участие и възстановяването на социалната и градската среда (2018 г.)
- Предложи схема за мобилност на специалисти от секторите на културата и творчеството по програма „Творческа Европа“ (2018—2019 г.)

Комисията приканва държавите членки:

- Да поемат ангажимент за значителен напредък по отношение на премахването на административните и финансовите пречки пред мобилността, включително посредством следващия работен план за културата

4.2 Икономическо измерение — подкрепа за основаното на култура творчество в образованието и иновациите, и за създаване на работни места и растеж

- Насърчаване на изкуствата, културата и творческото мислене в областта на формалното и неформалното образование и обучение на всички равнища и в рамките на ученето през целия живот
- Стимулиране на благоприятни екосистеми за културните и творческите индустрии, насърчаване на достъпа до финансиране, капацитета за иновации, справедливото възнаграждение на авторите и творците и междусекторното сътрудничество

¹⁸ [Кингс Колидж \(Лондон\)](#), доклад „Към културна демокрация: насърчаване на културните способности за всички“

¹⁹ 3 ОМК за [Мобилност на творците](#) и творчески престои, 2010, 2012, 2014 г.

²⁰ ec.europa.eu/programmes/creative-europe/; http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/node_bg

- Популяризиране на уменията, необходими за секторите на културата и творчеството, включително цифровите, предприемаческите, традиционните и специализираните умения

Културата и творчеството са важни активи за икономиката. Културата допринася пряко за създаването на работни места, за растежа и външната търговия. Заетостта в областта на културата в ЕС отбелязва траен ръст между 2011 и 2016 г., когато достига 8,4 милиона заети лица. Търговският излишък от културни ценности възлиза на 8,7 млрд. евро²¹, а според изчисленията делът на културните и творческите индустрии от brutния вътрешен продукт на ЕС възлиза на 4,2 %²². Иновативните икономически сектори също се нуждаят от творчество, за да поддържат конкурентно предимство. Градските и селските общности разчитат все повече на културата за привличане на работодатели, учащи и туристи.

Културата, изкуствата, творчеството и творческите индустрии са взаимозависими. Комбинирането на знания и умения от културните и творческите индустрии с уменията в други сектори помага за намирането на новаторски решения, включително в областта на информационните и комуникационните технологии, туризма, производството, услугите и публичния сектор. За да използва потенциала на тази преобразяваща сила, Комисията предлага усилията да се съсредоточат върху три конкретни екосистеми: образование и обучение, градове и региони, както и самите културни и творчески индустрии с цел да се създаде благоприятна среда за иновации, в чиято основа е културата.

Образование и обучение: Съществува безспорна връзка между равнището на образование и участието в културата. Междусекторните действия в областта на културната осведоменост и изява — една от осемте ключови компетентности, признати на европейско равнище — ще бъдат проучени в контекста на преразгледаната рамка за ключови компетентности за учене през целия живот²³. Също така е налице консенсус относно необходимостта от преносими компетентности и умения, които стимулират творчеството и критичното мислене. Комисията подкрепи работата на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) във връзка с начините за преподаване, усвояване и оценяване на творчеството и критичното мислене²⁴, което е новаторският аспект на Програмата за международно оценяване на учениците до 2021 г. (PISA). Този акцент върху творчеството и критичното мислене следва да бъде разширен за всички равнища на образование и обучение в съответствие с промяната на подхода от НТИМ (науки, технологии, инженерство и математика) на НТИИМ, включвайки изкуствата²⁵.

Градове и региони: Културните и творческите индустрии имат огромен капацитет за експериментиране, прогнозиране на тенденции и проучване на модели на икономически и социални иновации. Градовете и регионите са естествени партньори²⁶: те са начело на основаното на култура развитие, благодарение на по-голямата си местна автономност, привлекателността, която имат за високоталантливи лица, както и на близостта им до потребностите и потенциала на

²¹ [Евростат, 2016 г. \(статистика в областта на културата: заетост, предприятия, участие, търговия, разходи\)](#)

²² [Проучване на Ernst & Young от 2014 г.](#); „Проучване на културния и творческия пазар в ЕС“

²³ [Наръчникът за ОМК от 2016 г.](#) включва практики и препоръки.

²⁴ [Център на ОИСР за образователни изследвания и иновации](#)

²⁵ [СОМ\(2017\) 247](#)

²⁶ [Култура за градовете и регионите](#) — проект за партньорско обучение, 2015—2017 г.

техните жители. Културата и туризмът са мощни двигатели на икономическа дейност. Градовете, които инвестират в култура, могат да извлекат значителни ползи, като привлекат повече работни места и човешки капитал, отколкото в други сравними градове, както става ясно от Обзора на градовете на културата и творчеството, подготвен от Съвместния изследователски център на Комисията²⁷. В селските райони, реставрирането и подобряването на културното и природното наследство допринася за потенциала за растеж и устойчивостта²⁸. Интегрираното управление на културните и природните активи насърчава хората да откриват и да се ангажират и с двата вида наследство²⁹.

Необходимо е планиране, но трябва да има възможност и за иновации чрез процеси „отдолу нагоре“, творчески центрове³⁰ и бизнес инкубатори, в които работещи на свободна практика и творци работят и творят заедно. Клъстери от предприятия от творческия сектор също показваха, че могат да генерират висок ръст на заетостта³¹, а вече около 6% от всички 1300 регионални приоритета за интелигентна специализация се отнасят за културата³². Регионалното и европейското териториално сътрудничество създават растеж и работни места и популяризират Европа като дестинация, включително чрез макрорегионални културни маршрути³³. Съществува възможност за надграждане върху този опит, за да се засили ролята на културата за основано на иновации териториално развитие.

Културни и творчески индустрии: За да превърнат възможностите в растеж и работни места, предприятията и специалистите от секторите на културата и творчеството се нуждаят от благоприятни рамкови условия: регулаторна среда, която възнаграждава творчеството, по-добър достъп до финансиране, възможности за разрастване и интернационализация, както и предлагане на специфични умения.

За много европейци, особено по-младите хора, заетостта в областта на културата е важен подстъп към пазара на труда (в Латвия, Румъния, Кипър, България, Португалия, Естония и Испания по-голям дял от населението на възраст 15—29 години са заети в сферата на културата, отколкото в икономиката като цяло). Преобладаването обаче на базираната на проекти, нетипична и временна заетост в този сектор може да бъде проблем. Приспособяването на регулаторната рамка с цел да се осигури покритие и социална закрила за все по-мобилните и заетите на непостоянна работа работници представлява основно предизвикателство за политиката. Справедливото възнаграждане за авторите и творците е друга цел, която си поставя Комисията в рамките на своята стратегия за цифров единен пазар.

Достъпът до финансиране остава основно предизвикателство за този сектор, който се състои предимно от МСП и микропредприятия. Гаранционният механизъм за секторите на културата и творчеството по програма „Творческа Европа“ показва обещаващи първоначални резултати и ще бъде укрепен. Ще продължат да се

---

²⁷ [Обзор на градовете на културата и творчеството](#), 2017 г.

²⁸ ЕМРСР 2016 г. Информационен документ за изкуствата и културата в селските региони

²⁹ Натура 2000 — казуси за връзката между културното и природното наследство

³⁰ [Мрежа на европейските творчески центрове](#), 2016 — 2018 г.

³¹ [Европейска панорама на клъстерите 2014](#)

³² <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/map>

³³ [Routes4U](#): Съвместна програма на Комисията и Съвета на Европа за културни маршрути в макрорегиони

проучват и други инструменти като колективното финансиране³⁴ и частното финансиране от спонсорство, фондации и публично-частни партньорства.

Специалистите от културните и творческите индустрии имат нужда от широк набор от цифрови, традиционни, универсални и специализирани умения. Новата програма се основава на текущата работа в областта на политиките, особено по отношение на предприемаческите умения³⁵ и уменията за съхранение на наследството.

В Новата програма се дава приоритет на междусекторния подход към сътрудничеството в ЕС, тъй като цифровизацията и съвместното създаване продължават да премахват творческите и икономическите бариери. Това ще бъде допълнено от специфични инициативи в най-развитите сектори, за да се осигури по-ефикасна подкрепа за богатото многообразие от европейски културни изяви.

Комисията ще:

- Подкрепи етапа на валидиране на проекта „Преподаване, оценяване и усвояване на уменията за творческо и критично мислене в образованието“ на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) с оглед на въвеждането на творчески модул в Програмата за международно оценяване на учениците до 2021 г. и ще проучи възможностите за подобна работа във висшето образование и обучение (2018 г.)
- Популяризира музиката и изкуствата в образованието и обучението, включително като приоритет по програма „Еразъм+“ (2019 г.), и ще насърчава разработването на ориентирани към творчеството междудисциплинарни модули във висшите учебни заведения, които съчетават изкуства, информационни и комуникационни технологии, предприемачески и бизнес умения (2018 г.)
- Продължи да подкрепя регионите, които прилагат стратегии за интелигентната специализация и макрорегионални стратегии, насочени към културата, и ще насърчава устойчивия културен туризъм чрез специална европейска инициатива в рамките на Европейската година
- Подпомага партньорствата между професионалисти от сектора на творчеството, индустрията и европейските инкубационни мрежи за разработване на задвижвани от творчеството иновации, които съчетават творчеството, изкуствата и дизайна с високите технологии и науката.
- Проведе пилотен проект за изграждане на по-тесни партньорства между културния и творческия сектор, местните органи, социалните партньори и доставчиците на образование и обучение (2018 г.)
- Проучи възможността за изграждане на общност на знание и иновации в областта на културното наследство и творческите индустрии в рамките на Европейския институт за иновации и технологии (2019 г.)
- Провежда редовен диалог с представители на културния и творческия сектор в контекста на обновената стратегия за промишлената политика с цел да се определят нуждите от политика и да се подкрепи всеобхватна политическа

³⁴ [Crowdfunding4Culture](#)

³⁵ Включително чрез европейските рамки за предприемаческа компетентност и компетентност в областта на цифровите технологии (EntreComp, DigComp)

рамка на равнище ЕС

- Провежда редовен диалог с представители на музикалния сектор и ще изпълни подготвителното действие Music Moves Europe
- Задълбочи диалога с европейския аудио-визуален сектор, включително чрез прояви на Европейския филмов форум (2018)
- Подпомага държавите членки да гарантират справедливо заплащане за хората на изкуството и творците чрез общи и секторни диалози в съответствие със стратегията за цифров единен пазар (2019 г.)

Комисията приканва държавите членки:

- Да се ангажират с подобряването на социално-икономическите условия на живот на хората на изкуството и творците и с насърчаването на художественото образование и обучение в рамките на следващия работен план

4.3 Външно измерение — Укрепване на международните културни отношения

- Подкрепа за културата като двигател на устойчивото социално и икономическо развитие
- Насърчаване на културата и межкултурния диалог за мирни междуобщностни отношения
- Укрепване на сътрудничеството в областта на културното наследство

С приетото през 2016 г. съвместно съобщение, озаглавено „Към стратегия на ЕС за международните културни отношения“³⁶, ЕС създаде рамка за културно сътрудничество с партньорските държави. Това съответства напълно на Конвенцията на ЮНЕСКО от 2005 г. за опазване и насърчаване на многообразието от форми на културно изразяване, по която ЕС и всички държави членки са страни³⁷. В глобалната стратегия на Европейския съюз в областта на външната политика и политиката на сигурност³⁸ културната дипломация бе определена като нова област за съгласувани външни действия на ЕС. В новия европейски консенсус за развитие³⁹ ролята на културата се признава за важен елемент и стимулиращ фактор.

Комисията и върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност и техните служби — включително Европейската служба за външна дейност (ЕСВД) — изцяло подкрепят текущата работа в рамките на Съвета за разработването на всеобхватен поетапен подход към международните културни отношения. Действията от страна на ЕС водят до полезни взаимодействия и добавена стойност⁴⁰, особено в контекста на засилената роля на делегациите на ЕС. Звената за култура в делегациите на ЕС биват обучавани относно културното измерение на развитието и външните отношения с цел по-добро разпространение на добрите практики и посрещане на нуждите и очакванията на местните партньори.

³⁶ [JOIN/2016/029](#)

³⁷ <http://en.unesco.org/creativity/>; [последен доклад на ЕС](#).

³⁸ [Глобална стратегия на ЕС](#)

³⁹ [Нашият свят, нашето достойнство, нашето бъдеще, 2017 г.](#)

⁴⁰ Включително чрез новата платформа за културна дипломация на ЕС

Новата програма дава възможност културата да бъде насърчавана по-ефективно като вектор на идентичността и сближаването, стимулиращ фактор за социално-икономическото развитие и пряка предпоставка за мирните отношения, включително чрез контактите между хората в рамките на образованието и на младежки проекти, с особен акцент върху страните от Западните Балкани и страните кандидатки за членство⁴¹. Освен това Комисията планира да използва програмата, за да подчертае културното измерение на устойчивото развитие и да подпомогне изпълнението на Програмата на ООН до 2030 г. за устойчиво развитие

Европейската година на културното наследство 2018³, в която Западните Балкани участват пълноценно — представлява уникална възможност за укрепване на културните връзки с държавите партньори и местните сектори на културата. Партньорствата, формирани по време на Европейската година, следва да продължат и след това като част от сътрудничеството на ЕС в областта на културата и от нов Европейски план за действие в областта на културното наследство. Също така има проекти в ход или се очаква те да започнат в засегнати от конфликти зони, за да се защити и възстанови разрушено културно наследство и да се стимулира създаването на работни места и по-доброто качество на живот.

Комисията и върховният представител по въпросите на външните работи и политиката на сигурност ще:

- Насърчават културните и творческите индустрии в Западните Балкани чрез засилена подкрепа в рамките на програма „Творческа Европа“ и ще обмислят използването на Инструмента за предприсъединителна помощ, за да подкрепят културата в страните кандидатки за членство и Западните Балкани, по-конкретно чрез изпълнение на свързаните водещи инициативи от плана за действие в подкрепа на трансформацията на Западните Балкани
- Предвидят започването на третата фаза на Културната програма на Източното партньорство, и укрепването на гражданското общество чрез култура в средиземноморските страни
- Започнат изпълнението на подготвителното действие „Европейски домове на културата“ в страните партньори
- Задълбочат диалога с Китай по въпросите на културата и ще стартират нов диалог с Япония
- Въведат програма за сътрудничество в областта на културата с държавите от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн по линия на 11-ия Европейски фонд за развитие, допълваща действията в рамките на всички други свързани програми на ЕС, с цел да се подкрепи създаването на работни места, изграждането на идентичност, професионалното обучение, аудио-визуалното сътрудничество и изпълнението на Конвенцията на ЮНЕСКО от 2005 г. в тези държави
- Разработят стратегии за културно сътрудничество на регионално равнище, започвайки от Западните Балкани, Близкия изток и регионите в Северна Африка и Латинска Америка
- Добавят опазването на културното наследство към задачите на мисиите по

⁴¹ COM(2018) 65

линия на Общата политика за сигурност и отбрана, когато е подходящо, въз основа на текущи мисии и проекти

- Подкрепят изграждането на коридори за културно наследство по пътя на коприната в Централна Азия, Афганистан и Иран

Комисията приканва държавите членки:

- Да си сътрудничат за разработването на съвместни дейности с Комисията, върховния представител и техните служби, включително Европейската служба за външна дейност.

5. Междусекторни дейности

Въпреки че голяма част от действията в Новата програма са насочени предимно към една от трите цели — социални, икономически и международни отношения — много аспекти засягат повече от един сектор. Две големи области на политически действия на равнище ЕС — културното наследство и цифровите технологии — ще обслужват и трите цели.

5.1 Защита и изтъкване на културното наследство

Европейската година на културното наследство 2018 започна много обещаващо с хиляди дейности, провеждани в цяла Европа. Комисията допринася пряко за тези дейности, като се съсредоточава върху десет основни теми⁴² в рамките на четири основни цели: участие, устойчивост, защита и иновации. В резултат на това ще бъдат съставени препоръки, принципи и инструменти, с които да се гарантира положителният траен принос на Европейската година и да се допринесе за изпълнението на Новата програма.

В края на Европейската година Комисията ще:

- Представи **план за действие за културното наследство** и ще поиска от държавите членки да изготвят подобни планове на национално равнище и да продължат дейността по отношение на 10-те европейски инициативи посредством работните планове на Съвета в областта на културата
- Предложи резултатите от Европейската година да бъдат включени в бъдещите програми на ЕС и в политиката на сближаване
- Подкрепи прилагането на бъдещия регламент на ЕС за вноса на културни ценности чрез план за действие относно незаконната търговия с културни ценности и ще създаде научно-политическа социална платформа на заинтересованите страни относно застрашените обекта на културното наследство

5.2 Digital4Culture

Цифровата революция създава възможности за нови и иновативни форми на художествено творчество; по-широк и по-демократичен достъп до културата и културното наследство; както и нови начини за достъп, потребление и

⁴² 10-те [европейски инициативи](#) са основни теми за междусекторни политически действия, включващи образование, незаконна търговия, принципи за качество на дейности по реставрация, устойчив културен туризъм, умения и иновации.

остойностяване на културно съдържание. За да бъдат отразени тези промени, Комисията подготвя нова стратегия на ЕС, озаглавена Digital4Culture, която се основава и допълва предложенията за авторското право, аудио-визуалния сектор и телевизионното разпръскване и радиоразпръскването в рамките на стратегията за цифровия единен пазар и поставя основите за бъдещи действия в контекста на следващата многогодишна финансова рамка на Съюза.

Комисията ще:

- Създаде мрежа от експертни центрове в целия ЕС за съхраняване на познанията за застрашени паметници на културното наследство чрез мащабна цифровизация (2019 г.)
- Създаде онлайн директория на европейските филми и ще стартира първата Седмица на киното в ЕС, за да предостави достъп до европейски филми на училищата в цяла Европа (2019 г.)
- Изгради общоевропейска мрежа от цифрови творчески и иновационни центрове за подпомагане на цифровата трансформация (2020 г.)
- Предложи следващи стъпки за Europeana — европейската цифрова платформа за културно наследство (2018 г.)
- Стартира пилотни схеми за наставничество за професионалистите от аудио-визуалния сектор — в частност за жени — за да се подпомогне на нови таланти да развият своята професионална дейност и умения (2019 г.)
- Насърчава преплитането на дейности и сътрудничеството между изкуствата и технологиите за устойчиви иновации на промишлено и обществено равнище (2018 г.)

6. Изпълнение на Новата програма

При спазване на принципа на субсидиарност ролята на ЕС е да предостави стимули и насоки за изпитване на нови идеи и да подкрепя държавите членки при изпълнението на обща програма. В някои области има ясна възможност за повече действия чрез стратегически насоки, подобрени методи на работа и пилотни дейности.

6.1. Сътрудничество с държавите членки

Новата програма следва да се изпълнява чрез работни планове и работни методи, като например отворения метод на координация, одобрен от държавите членки.

С цел да се повиши въздействието Комисията предлага също така да се постави акцент върху конкретното прилагане на национално, регионално или местно равнище чрез съвместни проекти, частично финансирани от инструменти на ЕС, предлагане на партньорско обучение и техническа помощ на държавите членки или на регионалните и местните органи, определени от държавите членки.

Комисията приканва държавите членки да вземат под внимание следните теми за съвместна работа:

- Основано на участието управление на културното наследство в сътрудничество със Съвета на Европа
- Принципи за качество на действията в областта на културното наследство и

реставрацията

- Достъп до финансиране и капацитет за иновации на културните и творческите индустрии
- Разширяване на проектите за култура и културно наследство, подпомагани по програми на ЕС

6.2. Структуриран диалог с гражданското общество

Комисията планира да разшири настоящия структуриран диалог⁴³, като излезе извън темите, разглеждани в рамките на отворения метод на координация, използва оптимално възможностите за онлайн сътрудничество и направи възможно сътрудничеството с подходящи организации извън секторите на културата и творчеството, в зависимост от всеки конкретен случай. Освен това тя ще предложи поемането на по-активна роля на гражданското общество при подготовката на провеждания на всеки две години Европейски културен форум.

7. Насърчаване на културата чрез политиките и програмите на ЕС

Програма „Творческа Европа“ и нейната програма приемник ще играят пряка роля в подкрепата на Новата програма, а Комисията ще подобрява полезното взаимодействие между проектите и политическите дейности. Стратегията Digital4Culture ще подобри съгласуваността между инициативите в областта на културата, цифровите технологии и аудио-визуалните дейности. Комисията също така ще окаже подкрепа за обществените, икономическите и международните цели на Новата програма посредством действия в други области на политиката, а други — настоящи и бъдещи — политики и действия на ЕС ще допълнят и подкрепят културните политики на държавите членки.

8. Следващи стъпки

Новата европейска програма за култура е ключов елемент от действията на Комисията в отговор на мандата, възложен от Европейския съвет през декември 2017 г. Тя предлага рамка за следващата фаза на сътрудничество на равнище ЕС за справяне с текущите обществени предизвикателства чрез преобразяващата сила на културата. Предлага се нов подход в рамките на една цялостна визия, чрез който се насърчава взаимодействието между отделните сектори на културата и с други области на политиката. Успешното изпълнение на Новата програма и на включените в нея действия изисква тясно сътрудничество и участие на Европейския парламент, Съвета и държавите членки, както и на заинтересованите страни в сектора на културата.

През 2019 и 2020 г. политическото сътрудничество в рамките на Новата програма ще бъде подпомагано по програма „Творческа Европа“ и други програми на ЕС за финансиране на проекти в областта на културата, а от 2021 г. нататък — по приемните програми в рамките на следващата многогодишна финансова рамка на ЕС.

⁴³ www.voicesofculture.eu.